

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio LII. De descensu Christi ad inferos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

pulero resurrexit virtute diuina, quæ nullis terminis coarctatur. Et deo hoc, quod a sepulcro surrexit, iustitiam argumentum fuit, quod homines erant resuscitandi virtute diuina non solum de sepulchris, sed etiam de quibuscumque cineribus.

In q. 52. art. 4. cor. & q. 53. ar. 2. cor. & opul. 3. ca. 23. & op. 60. c. 20. et 1. cor. 15. l. 1.

¶ Super Questioni quinquagesima prima articulum primum.

In corpore una conclusio. Conueniens fuit quod Christus duabus noctibus & una die esset in sepulchro. Probatur: tempus, quo Christus fuit in sepulchro, effectum mortis eius repræsentat: sed effectus est duplex, nostra mors tenebrosa destructa, & ipsa mortis eius lux est caua. ergo conuenienter una die & duabus noctibus mansit in sepulchro. Omnia clara sunt.

Hom. 31. in euang. de cinando ad fin.

¶ In responsione ad primum, aduerte quod auctoritas Ecclesie indubie credentis Christum surrexisse prima sabbathi in mane uel circa. & inde diem resurrectionis die Dñicam nominauit, elidit omnes nouitates præsumptiuum hoc in dubium reuocare, & expone re Euangelitas suo sensu. Et propterea tales non audiendi, sed utandi sunt a pijs Ecclesie auribus.

In eadem rñsione aduerte nouit, quod quilibet trium naturalium dierum mortis Christi, numeratur, accipiendo noctem pro prima parte eius: sexta feria. n. incipit a nocte terminante diem Iouis. & similiter sabbatum incipit a nocte terminante feriam sextam, & similiter Dñica incipit a nocte in qua Chrs surrexit. Dies vero creationis mundi numeratur, incipiendo a die ut a prima parte, ita quod mane incipit dies, & durat usque ad aliud mane exclusiue: secunda siquidem pars eius est nox. Et hoc notatur, quum dñ factum est uespere & mane dies uniusa termino. In lucis diurna dixit, Et factum est uespere: & a termino nocturnarum tenebrarum subiunxit, & mane: ita quod ipse ordo numerandi manifestat

ar. 6. q. prec.

1 ca. 13. to. 4.

ARTICULVS III.

Vtrum Christus fuerit in sepulchro solum una die, & duabus noctibus.

AD QVARTVM sic proceditur. AVT quod Christus non fuerit in sepulchro solum una die, & duabus noctibus. Dicit enim ipse Marth. 12. Sicut fuit Ionas in uentre ceti tribus diebus & tribus noctibus, ita Filius hominis erit in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus: sed in corde terræ fuit in sepulchro existens, non igitur fuit in sepulchro solum una die & duabus noctibus.

¶ 2 Præter Greg. * dicit in Hom. Paschali, quod sicut Samson abstulit media nocte portas Gazæ, ita Christus media nocte auferens portas inferni, resurrexit: sed postquam resurrexit, non fuit in sepulchro, ergo non fuit in sepulchro duabus noctibus integris.

¶ 3 Præter. Per mortem Christi lux præualuit tenebris: sed nox ad tenebras pertinet, dies autem ad lucem. ergo conuenientius fuit, quod corpus Christi fuerit in sepulchro duobus diebus & una nocte, quam e conuerso.

SED CONTRA est, quod sicut Augustinus * dicit in 4. de Trinitate. Christus in diluculo resurrexit, in quo aliquid lucis apparet, & adhuc tamen aliquid remanet tenebrarum noctis: unde de mulieribus dicitur, Ioan. 20. quod cum adhuc essent tenebræ, uenerunt ad monumentum. Ratione ergo harum tenebrarum Gregor. * dicit Christum media nocte surrexisse: non quidem diuisa nocte in duas partes æquales, sed infra ipsam noctem: illud enim diluculum, & pars noctis pars dici dici potest propter conuenientiam, quam cum utroque habet.

AD TERTIVM dicendum, quod intantum lux in morte Christi præualuit (quæ significatur per unam diem) quod tenebras duarum noctium, id est duplicis mortis nostræ remouit, ut dictum est.

RESPON. Dicendum, quod ipsum tempus, quo Christus in sepulchro mansit, effectum mortis eius repræsentat. Dicitur enim est autem supra, * quod per mortem Christi liberati sumus a duplici morte, scilicet a morte animæ & a morte corporis, & hoc significatur per duas noctes, quibus Christus in sepulchro permansit: mors autem eius, quia non fuit ex peccato proueniens, sed ex charitate suscepta, non habuit rationem noctis, sed diei, & ideo significatur per diem integrum, quo Christus fuit in sepulchro. & sic conueniens fuit, quod Christus una die & duabus noctibus esset in sepulchro.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut August. * dicit in lib. de consensu euangelistarum, quidam modum loquutionis

scripture nescientes, noctem uoluerunt annumerare tres illas horas a sexta usque ad nonam, quibus sol obscuratus est, & diæ tres horas alias, quibus iterum terris est redditus, id est a nona usque ad Occasum: sequitur, nox futuri sabbathi, qua cum suo die computata erunt iã duæ noctes & duo dies. Post sabbatum autem sequitur nox primæ sabbathi, id est illucescentis diei dominici, in qua tunc Dominus resurrexit, & ita adhuc non constabit ratio trium dierum, & trium noctium. Restat ergo, ut hoc inueniatur, illo scripturarum usitato loquendi modo, quo a parte totum intelligitur, ita scilicet quod unam noctem, & unam diem accipiamus pro uno die naturali. Et sic primus dies computatur ab extrema parte sui, qua Christus in sexta feria est mortuus & sepultus: secundus autem dies est integer cum 24. horis nocturnis & diurnis, nox autem sequens pertinet ad tertium diem: sicut enim primi dies propter futurum hominis lapsum, a luce in noctem, ita isti propter hominis reparationem, a tenebris computantur in lucem.

hæc prior tenebris computata. Ratio autem horum contrariorum ordinum in litera hæc redditur satis clara.

¶ In responsione ad primum percipere oportet, quod sicut dicimus, media uita in morte sumus, & propea limitamus nos, quasi diuidamus uitam in duas partes æquales, & similiter gesta in cluso die dicimus facta media die: & submersos in mari dicimus in medio mari submersos, non diuidendo mare in duas partes æquales: ita resurrectione in quacumque parte noctis factam, dicimus media nocte factam absque diuisione noctis in duas partes æquales.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut August. * dicit in 4. de Trinitate. Christus in diluculo resurrexit, in quo aliquid lucis apparet, & adhuc tamen aliquid remanet tenebrarum noctis: unde de mulieribus dicitur, Ioan. 20. quod cum adhuc essent tenebræ, uenerunt ad monumentum. Ratione ergo harum tenebrarum Gregor. * dicit Christum media nocte surrexisse: non quidem diuisa nocte in duas partes æquales, sed infra ipsam noctem: illud enim diluculum, & pars noctis pars dici dici potest propter conuenientiam, quam cum utroque habet.

AD TERTIVM dicendum, quod intantum lux in morte Christi præualuit (quæ significatur per unam diem) quod tenebras duarum noctium, id est duplicis mortis nostræ remouit, ut dictum est.

QVAESTIO LII.

De descensu Christi ad inferos, in octo articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de descensu Christi ad inferos.

ET Circa hoc quaeruntur octo.

¶ Primò, Vtrum fuerit conueniens Christum ad inferos descendere.

¶ Secundò, in quem infernum descenderit.

¶ Tertio, Vtrum totus fuerit in inferno.

¶ Quarto, Vtrum aliquam mortem ibi traxerit,

¶ Super Questioni quinquagesima secunda articulum primum.

¶ In his clarus: In corpore, una conclusio: Conueniens fuit Christi ad inferos descendere. Probatur tripliciter. Prima ratio conuenienter ex rñsione ad primum. Secunda ratio, conuenienter ex rñsione ad secundum. Rñsio ad tertium de motu Angelorum satis in Comment. 1. partis tractata est.

¶ Super

- ¶ Quinto, Vtrum sanctos Patres ab inferno liberauerit.
- ¶ Sexto, Vtrum damnatos ab inferno liberauerit.
- ¶ Septimo, Vtrum liberauerit pueros in peccato originali defunctos.
- ¶ Octauo, Vtrum liberauerit hoīes de purgatorio.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum fuerit conueniens, Christum ad infernum descendere.

AD PRIMVM sic proceditur. Vt q non fuerit conueniens Christum ad infernum descendere: Dicitur Aug. in Epistola ad Enodium, Nec ipsos quidem inferos usquam scripturarum in bono appellatos potuit reperire: sed anima Christi non descendit ad aliquod malum quia nec animam iustorum ad aliquod malum descendunt, ergo videt q non fuerit conueniens, Christum ad inferos descendere.

¶ Præter. Descendere ad inferos non potest Christo conuenire sicut diuinam naturam (quæ est omnino immobilis) sed solum conuenire potest ei, sicut naturam assumptam. Ea uero, quæ Christus fecit uel passus est in natura assumpta, ordinantur ad humanam salutem, ad quam non videtur necessarium fuisse, q Christus descenderet ad inferos: quia per passionem suam, quam in hoc mundo sustinuit, nos liberauit a culpa & poena, ut supra dictum est. non igitur fuit conueniens, q Christus ad infernum descenderet.

¶ Præter. Per mortem Christi separata est anima corpore eius, quod quidem in sepulchro positum fuit, ut supra habitum est. Non autem videtur q secundum animam solam ad infernum descenderet: quia anima, cum sit incorporea, non uidetur q localiter possit moueri: hoc enim est corporum, ut probatur in sexto Physicorum. descensus autem motum corporalem importat, non ergo fuit conueniens, q Christus ad infernum descenderet.

SED CONTRA est, quod dicitur in Symbolo, Descendit ad inferos. Et Apostolus dicit Eph. 4. Quod autem ascendit, quid est nisi quia & descendit primum ad inferiores partes terræ: glossa id est ad inferos.

RESPON. Dicendum, q conueniens fuit, Christum ad infernum descendere. Primo quidem, quia ipse uenerat poenam nostram portare, ut nos a poena eriperet, secundum illud Isai. 53. Vere linguos nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Ex peccato autem homo incurreret non solum mortem corporis, sed etiam descensum ad inferos.

Et ideo sicut fuit conueniens, cum mori, ut nos liberaret a morte, ita conueniens fuit eum descendere ad inferos, ut nos a descensu ad inferos liberaret: unde dicitur Osee. 13. Ero mors tua o mors, ero mortuus tuus inferne. Secundo, quia conueniens erat, ut uictus diabolo per passionem, uinctos eius eriperet, qui detinebantur in inferno, secundum illud Zach. 9. Tu quoque in sanguine testamenti tui, emisisti uinctos tuos de lacu. Et Col. 2. dicitur, expoliatis principatus & potestates, traduxit confidenter. Tertio, ut sicut potestatem suam ostendit, in terra uiuendo & moriendo, ita etiam potestatem suam ostendit in inferno, ipsum uisitando & illuminando: unde dicitur in Psal. 23. Attollite portas principes uestras, glo. id est principes inferni auferte portam uestram, quia usque nunc homines in inferno detinebatis, & sic in nomine Iesu omne genu

A flectatur, non solum caelestium, sed etiam infernorum, ut dicitur Phil. 2.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod nomen in inferiorum sonat in malum poenæ, non autem in malum culpæ: unde decuit Christum in infernum descendere, non tamquam ipse esset debitor poenæ, sed ut eos qui erant poenæ obnoxij, liberaret.

AD SECVNDVM dicendum, quod passio Christi fuit quasi quaedam causa uniuersalis humanæ salutis, tam uiuorum quam mortuorum. Causa autem uniuersalis applicatur ad singulares effectus per aliquid speciale: unde sicut uirtus passionis Christi applicatur uiuentibus per sacramenta configurantia nos passioni Christi, ita etiam applicata est mortuis per descensum Christi ad inferos. Propter quod signanter dicitur Zach. 9. quod eduxit uinctos in lacu de sanguine testamenti tui, id est per uirtutem passionis suæ.

AD TERTIVM dicendum, quod anima Christi non descendit ad inferos eo genere motus, quo corpora mouentur, sed eo genere motus, quo Angeli mouentur, sicut in prima parte habitum est.

ARTICVLVS II.

Vtrum Christus descenderit ad infernum damnatorum.

AD SECVNDVM sic proceditur. Vt q Christus descenderit etiam ad infernum damnatorum: dicitur enim ex ore diuinæ Sapientie. Eccles. 24. Penetrabo omnes inferiores partes terræ: sed inter partes inferiores terræ computatur etiam infernus damnatorum secundum illud Psal. 62. Inuocabunt in inferiora terræ, ergo Christus, qui est Dei sapientia, etiam usque ad infernum damnatorum descendit.

¶ Præter. Act. 2. dicit Petrus, quod Christum suscitauit solutus doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo: sed dolores non sunt in inferno patrum, neque etiam in inferno pueriorum, qui non puniuntur poena sensus propter peccatum actuale, sed solum poena damni propter peccatum originale. ergo Christus descendit in infernum damnatorum, uel etiam in purgatorium, ubi homines puniuntur poena sensus pro peccatis actualibus.

¶ Præter. 1. Petr. 3. dicitur quod Christus his qui in carcere conclusi erant, spiritu ueniens prædicauit, qui increduli fuerant aliquando: quod, sicut Athanasius dicit in Epistola ad Epictetum, intelligitur de descensu Christi ad inferos: dicit enim q corpus Christi fuit in sepulchro positum, quando ipse perrexit prædicare his, qui in custodia erant, spiritibus: sicut dixit Petrus. Constat autem quod increduli erant in in-

Super Questionis quinquagesime secundæ Articulus secundum.

Titulus plus quaerit, q exprimat: querit enim in quem inferni locum Christus descendit, ut patet in diuisione articuloꝝ, explicat autem specialiter de inferno damnatorum, tamquam de magis difficili.

In corpore distinctionem hinc membra facit de esse alicubi dupliciter: uel secundum effectum, uel secundum substantiam, & iuxta singula membra singulis conclusionibus respondet quaesito. Prima conclusio: Christus secundum effectum descendit in quemlibet infernorum locum, & declaratur in tribus. Occurrit autem istum hic dubium: quia non est sufficienter probata conclusio ex tribus locis inferni. Nam datur quartus locus scilicet limbus pueriorum, qui sine aliquo fidei signo descenderunt, si ergo Christus descendit secundum effectum in quemlibet, oportet & q in limbum pueriorum aliquem effectum habuerit, & quod Actor descendet, relinquendo hunc quartum locum.

Ad hoc dicitur, q quia sub ordine damnatorum comprehendit tota

D. 982.

1. p. 9. 53.

3. d. 21. qu. 2. art. 1. q. 2. Et opu. 60. ca. 1. circa med.

Circa med. illius.

tota pars sinistra Christi iudicis: deo etiam Auctor sub inferno damnatorum comprehendit etiam inferum puerorum; vni-

est epist. 99. inter princ & me. to. 22

quique effectus sunt communis omnibus, quamuis diversimode. Confusati enim sunt omnes de malitia, & incredulitate: sed infantes de sola malitia originalis peccati, & incredulitate: quia nec propria nec parentum fide, incredulitatem euaserunt. Secunda conclusio est: Anima Christi descendit secundum substantiam ad solū infernum patrum.

Manifestatur dupliciter. Primo, ex conuenientia cum effectibus, ut si licet uisitatet locū secundum animam, quos uisitabat interius latitando deitate. Secundo, ex similitudine ad passionem, uel sicut in una parte terræ, & cetera.

In serm. 3. de reuer. q. est in or. 137. paulo a princ. to. 10.

Occurrit hic vnu dubium: quia effectus Christi patientis omnes sunt effectus non solius deitatis, sed humanitatis Christi: & similiter effectus Christi descendentes ad inferos, debent esse non solius deitatis. In littera autem ponitur effectus unus infusio luminis aeternae gloriae: constat, n. Deum immediate infundere lumen gloriae animabus, ergo.

Ad hoc dicitur, quod etiam ipsum lumen gloriae consequimur ex uirtute passionis Christi, quae ex hoc ipso & nobis & illis apperuit caelum, quod utriusque impedimenta illius luminis abstulit. Et quia, ut precedentis articuli responsione ad secundum dicitur, uirtus passionis Christi applicata est ad sanctos, mediante descensu Christi ad inferos, sicut ad nos medijs sacramentis, ideo ad infusorem luminis gloriae in sanctis patribus operatus est descensus animae Christi, applicando ad eos uirtutem suae mortis, hoc est exequendo substantiali praesentia ablationem peccati, qua priuabantur lumine gloriae, & sic deitas immediate eos beatitudo: quibus tamen animam Christi instrumentaliter ipsum gloriae lumen conuulsiue, non est impossibile. Ad beatitudinem enim sufficit, quod deitas immediate beati obiectiue. nam cum hoc fiat quod effectiue mediate beati, & causando mediante Christi anima instrumentaliter lumen gloriae, & mediante ipso lumine, ac anima beati, actum beatitudinis.

In eodem 2. articulo dubium occurrit propter Duran. in 3. Sent. dist. 22. q. 1. art. 3. an descensus Christi ad inferos, fuerit secundum substantiam animae, uel solummodo secundum effectum. Durandus enim cuius studium fuit contradicere diuo Thomae, cum cogere concedere Christi ad inferos descensum secundum animam, & nollet communi concordare doctrinae, tradenti ipsam Christi animam fuisse praesentem in inferno, finxit modum quandam, quo sola uoce affirmaret Christi animam descendisse ad infernum, scilicet non per substantiam animae praesentiam, sed solummodo per effectum. Probatque primo partem negatiuam sic. Anima Christi non descendit ad inferos eo motu genere, quo angelus mouetur de loco ad locum, ergo. &c. Assumptum probatur: quia angelus moueri de loco ad locum, est successiue operari in diuersis locis: hoc autem non potest conuenire animae separatae: quia anima separata in nullo corpore seu loco potest operari, quia determinata est ex natura animae ad non operandum in loco, nisi mediante proprio corpore, quo caret cum separata est. Deinde probat partem affirmatiuam tripliciter. Primo, quia motus animae separatae est, non per motum subiecti uel in ipsa anima, sed per effectum: quod probatur, quia hoc modo mouetur angelus. Secundo, quia in instanti

ferno damnatorum, ergo Christus ad infernum damnatorum descendit.

¶ 4. Præter Augustinus dicit in epist. ad Euod. Si in illum Abraham finem, Christum mortuum uenisset sacra scriptura dixisset, non nominato inferno eiusque doloribus, miror, si quisquam ad inferos eum descendisse asserere auderet, sed quia euidencia testimonio & in inferno commemorantur & dolores, nulla causa occurrit, cur illo credatur uenisse Saluator, nisi ut ab eisdem doloribus saluos faceret: sed locus dolorum est infernus damnatorum, ergo Christus in inferno damnatorum descendit.

¶ 5. Præter Sicut Augustinus dicit in quodam sermone de resurrectione, Christus ad infernum descendens, omnes sanctos, qui originali peccato atterriti tenebantur, absoluit: sed inter illos erat etiam Iob, qui de seipso dicit, Iob. 17. In profundissimum infernum descendit omnia mea, ergo Christus etiam usque ad profundissimum infernum descendit.

SED CONTRA est, quod de inferno damnatorum dicitur, Iob

mortis Christi, patres in limbo fuerunt beati, descensus autem animae Christi non fuisse in instanti mortis consumatus, si secundum locum fuisse. Tertio, quia sic Christus fuit in inferno cum patribus, sicut etiam fuit eodem die in paradiso cum Latrone, sed esse in paradiso cum Latrone, non significat locum aliquem

acquistū aīe Christi, ergo nec esse in inferno significat locū aīe Christi. Et si dicatur distinguendo de paradiso spiritali uel corporali: ita quoque distinguam de inferno, & dicam Christum descendisse ad infernū spūale, cum beatificauit patres ratione terminata quo. Carentia diuinae uisionis, & fuisse cum eisdem in paradiso spiritali ratione termini ad quem. Fruitionis beatae. Et subdit Duran. quod licet hoc sit probabiliter dictum, & satis uideatur saluare articulum fidei & dictum scripturae, non tamen est perueniat asserendum, nec non negamus alium modū esse forsitan ueritatem: fatemur tū non igno rare illū: quae uel appo sibile, tūm erro neā esse positionem dictam. Ad huius euidenciam tria agenda sunt. primo, narrabit ueritas, secundo, uide scitur tertio, respon debitur obiectis.

RESPON. dicendum, quod dupliciter dicitur esse aliquid alicubi. Vno modo per suum effectum, & hoc modo Christus in quemlibet infernum descendit, aliter tamen & aliter. Nam in infernū damnatorū habuit hūc effectum, quod descendens ad inferos, eos de luxa incredulitate & malitia confutauit: illis uero, qui detinebantur in purgatorio, ipem gloriae consequendo dedit. Sanctis autem patribus, qui pro solo peccato originali detinebantur in inferno, lumen aeternae gloriae infudit. Alio modo, dicitur aliquid esse alicubi per suam essentiam, & hoc modo anima Christi descendit solum ad locū inferni, in quo iusti detinebantur, ut quos ipse per gratiam interius uisitabat secundum diuinitatem, eos etiam secundum animam uisitaret & loco. Sic autem in una parte inferni existit

est per se subsistens sine corpore, & habet esse in loco non circū scriptiue, sed definitiue sicut angelus, id est in eō loquendo angelum dicimus esse in loco, pro quanto non solū effectus eius, sed substantia eius est in loco, hoc est ita ibi, quod non alibi, ita animam separata in loco aliquid esse dicimus non ratione solius effectus, sed quia ipsa eius substantia est ita ibi, quod non alibi. Vnde ad propositū detinendo, anima Christi in triduo mortis fuit in inferno non ratione solius effectus, sed ratione definitiue praesentiae substantiae suae ad locum inferni, ita quod esse in loco inferni, erat nonnulla per nalitas, quam anima Christi pro nostra salute sustinebat, quae penitentiam humanam naturae per originale peccatum Petrus Apost. Act. 2. dolores inferni appellauit, dicit de Christo, quod Deus suscitauit solus doloribus inferni. Haec de primo.

¶ Quo ad secundum, ex Symbolo Apostolorum clare habet, quod Christus descendit ad inferos & ex contextu ipsius Symboli clare patet, quod de reali praesentia ipsius Christi, & non effectus eius intelligitur, quoniam per modum historiae interponitur antecedentibus, & consequentibus, & non aliter intellectus, quod de simili reali praesentia, ut patet cum proponitur, Crucifixus, mortuus & sepultus, & cum subsequitur, Surrexit a mortuis, ascendit in caelos: cum, n. de reliquis nulla sit quaestio, nec de hoc intermedio debet esse quaestio, quin de reali praesentia substantiae Christi intelligatur.

¶ Accedit ad haec, sacri expositio concilii generalis sub Inno. III. extra de sum. Trin. & sic firmiter credimus, ubi dicit de Christo, Descendit ad inferos, reuertitur a mortuis, & ascendit in caelum, sed descendit in animam, & resurrexit in carne, ascenditque pariter in utroque. Vbi clare ponitur descensus in animam, & non dicitur, in effectum animae. Et uisus, sicut uere caro, quae ceciderat a uita, resurrexit in seipsa, & non in effectum, ita descendit uere in animam, & non in effectum. Et iterum, sicut cum dicitur, quod ascendit pariter in utroque, anima & carne, de ipsis & non de eorum effectibus intelligitur, ita cum dicitur, descendit in animam de ipsa anima & non de eius effectum intelligendum est. Et si per haec uerba non significatur descensus Christi in animam secundum ipsam substantiam animae, dicitur quae ista opinio, quibus uerbis uti debuerunt patres in concilio, ad significandum ipsius animae in seipsa descendit ad inferos, non appropinquat ad articulum fidei exponendum, quod descen-

descendit in ani ma, ne liceret putari, quod descendit Christus no...

stans effectum suum aliquid ad omnes inferni partes deriva...

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus qui est Dei sapientia...

AD SECUNDUM dicendum, quod duplex est dolor, unus de passione...

Alius autem dolor est de dilatione speratae gloriae, secundum illud...

Et ipsa commemo ratio non derelictio nis in inferno, inter divina beneficia...

Non relinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum...

Et si haec omnia ad solum effectum in inferno productum ab anima Christi applicentur...

Ac per hoc dato, quod possit colorari descensus ad infernum per effectum...

Præterea, quod spectando ad effectum mortis Christi mediante anima...

habenda est. Hæc de secundo. Quod ad tertium respondendo obiectis dicitur ad primum...

AD TERTIUM dicendum, quod illud, quod ibi dicit Petrus, a quibusdam refertur ad descensum Christi ad inferos...

Ad primum autem secundo loco adductum, dicitur quod motum angeli esse per effectum...

AD IIII. dicendum, quod sinus Abrahae potest secundum duo conceptum Christi ad inferos...

non inferi, ergo per solum effectum est in loco, nisi tamquam ratione essendi...

Ad secundum dicitur, falsum esse, quod in instanti mortis Christi non poterit anima Christi esse in limbo patrum...

Ad tertium dicitur, quod similitudo de paradiso & inferno. Tertia S. Thomae.

In fine ratio non derelictio...

Diap.

Li. 3. orth. fid. c. 29.

Epi. 99. a me illius, co. 3.

feno, nihil ualet in propofico, quoniam confat paradifum metaphoricè fumi, cum dictum est, Hodie mecum eris in paradifo. nam paradifus proprie fignificat hortum, feu delicias: quorum neutrum potest ibi proprie intelligi, fed tantum metaphorice. Infernus autem proprie fignificat locum, secundum confuetudinè fcripturæ, iuxta illud Gen. 37. Descendam ad filium meum lugens in infernum: & ad Eph. 4. Descendit primum ad inferiores partes terræ: gloriâ ad inferos. Hæc de tertio.

li. 13. Mor. e. 22. a. med.

potest. Quantum uerò ad eiusdem terræ altitudinè, & loca illa inferni, quæ superiora sunt aliis receptaculis inferni, hoc modo inferni profundissimi appellatione fignificantur.

¶ Super quæst. quinquagesimâ eundem articulum tertium.

Titulus ficut fonat intelligit. In corpore una est conclusio habens multas partes, f. in illo triduo Christus fuit totus in fe pulcro, in inferno & ubique. Probatur: in morte Christi licet anima fuerit feparata a corpore, neutrum tamen fuit feparatum a perfona filii Dei: ergo Christus totus, &c. Probatur confequentia: quia mafculinum genus refertur ad perfonam, neutrum autem ad naturam. Clara funt omnia in litera.

op. 3. e. 236.

q. 50. ar. 4.

li. 3. c. 7. cir. prin. 10. 9.

p. p. q. 3. lar. 2. ad 4. arg.

q. 50. arti. 2. ad 3. & 4.

siderari: uno modo, secundum quietem, quæ ibi erat a pena fenfibili, & quantum ad hoc non cõpetit ei nec nomen inferni, nec funt ibi aliqui dolores. Alio modo potest confiderari, quantum ad priuationem gloriæ fperatæ, & secundum hoc habet rationè inferni, & doloris: & ideo nunc dicitur finus Abraham: illa requies beatorum, non tamen dicitur infernus, nec dicuntur nunc in finu Abraham esse dolores.

AD QUINTVM dicendum, quod ficut Greg. * ibidem dicit, ipla fuperiora loca inferni profundiffimum in infernum uocat. Si enim quantum ad celfitudinè cæli, ac ifte caliginofus infernus est, quantum ad eiusdem aeris altitudinè, terra quæ inferius iacet, & infernus intelligi, & profundum

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum Christus fuerit totus in inferno.

AD TERTIVM fic proceditur. Videtur, quod Christus non fuerit totus in inferno. Corpus enim Christi est pars eius: fed corpus Christi non fuit in inferno. ergo totus Christus non fuit in inferno.

¶ 2 Præ. Nihil cuius partes ab inuicem feparatæ funt, potest dici totum: fed corpus & anima, quæ funt partes humanæ naturæ, fuerunt ab inuicè feparata post mortem, ut fupra dictum est. * Descendit autem ad infernum mortuus exiftens. non ergo potuit effe totus in inferno.

¶ 3 Præ. Illud totum dicitur effe in aliquo loco, cuius nihil est extra locum illud: fed aliquid Christi erat extra infernum: quia & corpus erat in fe pulcro, & diuinitas ubique. ergo Christus non fuit totus in inferno.

SED CONTRA est, quod Auguft. * dicit in libro de fymbolo: totus Filius apud Patrem, totus in cælo, totus in terra, totus in utero Virginis, totus in cruce, totus in inferno, totus in paradifo, quo latronem introduxit.

RESPON. Dicendum, quod ficut patet ex his, quæ in prima * parte dicta funt, mafculinum genus refertur ad hypoftafim uel perfonam, neutrum autem genus pertinet ad naturam. In morte autem Christi, licet anima fuerit feparata a corpore, neutrum tamen fuit feparatum a perfona filii Dei, ut fupra dictum est. * & ideo in illo triduo mortis Christi dicendum est, quod totus Christus fuit in fe pulcro: quia tota perfona fuit ibi per corpus fibi unitum, & fimiliter

F totus fuit in inferno, quia tota perfona Christi fuit ibi ratione animæ fibi unitæ: totus etiã Christus tunc erat ubique, ratione diuine naturæ.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod corpus quod tunc erat in fe pulcro, non est pars perfonæ in creatæ: fed naturæ affumptæ; & ideo per hoc quod corpus Christi non fuit in inferno, non excluditur, quin totus Christus fuerit: fed oftenditur, quod non fuit ibi totum, quod pertinet ad humanam naturam.

AD SECVDVM Dicendum, quod ex anima & corpore unitis, conftituitur totalitas humanæ naturæ, non autem totalitas diuine perfonæ: & ideo foluta unione animæ & corporis per mortem, remanfit totus Christus, fed non remanfit humana natura in fua totalitate.

AD TERTIVM Dicendum, quod perfona Christi est tota in quolibet loco, fed non totaliter: quia nullo loco circumfcribitur: fed nec omnia loca fimul accepta, eius immenfitatem comprehendere poffunt, quin immo ipfe fua immenfitate omnia comprehendit. Hoc autem locum habet in his, quæ corporaliter & circumfcriptiue funt in loco, quod fi totum fit alicubi, nihil eius fit extra: fed hoc in Deo locum non habet. unde Aug. * dicit in fermane de fymbolo, non per diuerfa tempora uel loca dicimus ubique Christum effe totum, ut modo ibi totus fit, & alio tempore alicubi totus, fed ut femper ubique fit totus.

ARTICVLVS IIII.

¶ Vtrum Christus aliquam moram traxerit in inferno.

AD QVARTVM fic proceditur. Videtur, quod Christus nullam moram traxerit in inferno. Christus enim ad hoc in infernum defcendit, ut ex eo homines liberaret: fed hoc ftatim ab eo factum est in ipfo fuo defcenfu: facile enim est in confpectu Dei, fubito honeftare pauperem, ut dicitur Eccl. 11. ergo uidet, quod nullam moram in inferno traxerit.

¶ 2 Præ. Auguftinus * dicit in fermane de refurrectione quod fine aliqua mora, ad imperium domini ac faluatoris, omnes ferrei confracti funt ueftes: unde ex perfona angelorum concomitantium Christum dicitur, Tollite portas principes ueftas. Ad hoc autem Christus illuc defcendit, ut ueftes inferni confringeret. ergo Christus in inferno nullam moram traxit.

¶ 3 Præ. Luc. 23. dicitur, quod dominus in cruce pendens dixit latroni, odi mecum eris in paradifo. Ex quo patet, quod eodè die Christus fuit in paradifo, non autem fecundum corpus, quod pofitum fuit in fe pulcro. ergo fecundum animam quæ ad infernum defcenderat: & ita uidetur, quod non traxerit moram in inferno.

¶ Super quæst. quinquagesimâ eundem articulum quartum.

Titulus clarus. ¶ In corpore unica conclusio. ¶ Creden dum est animam Christi fuisse in inferno quod corpus eius fuit in fe pulcro. Probatur ex proportionali fimilitudine, quia utrumque effectus, fcilicet defcenfum ad inferos & pofitione corporis in fe pulcro, ut noftas in fe penas fufciperet: hoc enim conuenientiffime fequitur, ut ambe fimul terminentur penè.

¶ Aduerte hic, quod penalitates Christi ufque ad refurrectionem eius durauerunt, ut manifefte patet de pena feparationis anime a corpore: hæc enim cõftat fuffoniè fe Christum ufque ad refurrectionem fuam. Unde conuenientiffime Auctor ex duratione penalitatis, quam in corpore fufcepit fe pulcro, arguit æqualem durationem penalitatis fufceptæ in anima ex utilitate loci inferni. ¶ Cum autem audis penalitates Christi

lib. 3. c. 10. m. 6. 10. 9.

3. d. 12. a. 1. q. 3. & 4. ca. 11.

In fer. 2. de 1. cur. gel. in or. 3. d. temp. a mo. illius 10. 10.

3. dif. art. 2. opus 10.

ab inferis liberavit. Et hoc est quod dicitur Zach. 9. Tu vero in sanguine testamenti tui, eduxisti unctos de lacu, in quo non erat aqua. Et Col. 2. dicitur, quod expoliatis principatus & potestates, scilicet infernales, auferendo Abraham, Isaac & Jacob & ceteros & iustos, traduxit eos, id est longe ab hoc regno tenebrarum, ad caelum duxit, ut gl. * ibidem dicit.

glo. inter & ad. simul. Ioseph citato in arg. est epi. 99. an me. 10. 2.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Augustinus ibi loquitur contra quosdam, qui aestimabant antiquos iustos ante aduentum Christi, in inferno doloribus poenarum fuisse subiectos. Unde parum ante uerba inducta premitit dicens, Addunt quidam hoc beneficium antiquis etiam sanctis fuisse concessum, ut dominus cum in infernum uenisset, a doloribus soluerentur: sed quoniam modo intelligatur Abraham, in cuius sinum etiam pauper ille susceptus est, in illis fuisse doloribus, ego quidem non uideo. & ideo cum postea subdit, se nondum inuenisse quid descensus Christi ad inferos, antiquis iustis contulerit, intelligendum est quantum ad absolutionem a doloribus poenarum: contulit tamen eis quantum ad adeptionem gloriae, & per consequens soluit eorum dolorem, quem patiebantur ex dilatione gloriae. Ex cuius tamen spe, magnum gaudium habebant, secundum illud Io. 8. Abraham pater uester exultauit, ut uideret diem meum: & ideo subdit, A quibus eum secundum beatificam presentiam suae diuinitatis, numquam uideo recessisse, in quantum scilicet ante aduentum Christi erant beati in spe, licet nondum essent perfecte beati in re.

Alias beneficii.

AD SECVNDVM dicendum, quod sancti patres dum adhuc uiuerent, liberati fuerunt per fidem Christi ab omni peccato tam originali quam actuali, & a reatu poenae actualium peccatorum: non tamen a reatu poenae originalis peccati, per quem excluderentur a gloria, nondum soluto pretio redemptionis humanae: sicut etiam nunc fideles Christi liberantur per baptismum a reatu actualium peccatorum, & a reatu originalis quantum ad exclusionem a gloria: remanent tamen adhuc obligati reatu originalis peccati, quantum ad necessitatem corporaliter moriendi: quia renouantur secundum spiritum, sed nondum secundum carnem, secundum illud Rom. 8. Corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus uero uiuit propter iustificationem.

AD TERTIVM dicendum, quod statim Christo mortem patiente, anima eius ad infernum descendit, & suae passionis fructum exhibuit sanctis in inferno detentis, quamuis ex loco illo non exierint: Christo apud inferos commorante: quia ipsa Christi presentia pertinebat ad cumulum gloriae.

Super quest. quinquagesima secunda articulum sextum.

ARTICVLVS VI.

Utrum Christus aliquos damnatos ab inferno liberauerit.

Titulus clarus est.

3. di. 2. q. 2. ar. 2. q. 2. & 2. 2. 1. 2. 41.

In corpore una conclusio: Christus descendens ad inferos, nullum damnatum ab inferno liberavit. Probatur: Christus descendens ad inferos, operatus est in uirtutem suae passionis, ergo liberationis fructum illis contulit, qui passioni Christi fuerunt coniuncti per fidem

AD SEPTVM sic proceditur. Videtur, quod Christus aliquos damnatos ab inferno liberauerit. dicit enim Isa. 24. Congregabuntur congregatione unius fascis in lacum, & claudentur ibi in carcere, & post multos dies uisitabuntur. Loquitur autem ibi de damnatis, qui militiam caeli adorauerunt, ergo uidetur, quod etiam damnati, Christo descendente ad in-

feros, sint uisitati: quod ad eorum liberationem uidetur pertinere.

2 Praet. Super illud Zach. 9. Tu autem in sanguine testamenti tui, eduxisti unctos de lacu, in quo non erat aqua, dicit glo. * Tu eos liberasti, qui tenebatur uincti carceribus, ubi nulla misericordia eos refrigerabat, quam diues ille petebat: sed soli damnati in cluduntur carceribus absque misericordia. ergo Christus liberavit aliquos de inferno damnatorum.

3 Praet. Potentia Christi non fuit minor in inferno, quam in hoc mundo: utrobique enim operatus est per potentiam suae diuinitatis: sed in hoc mundo, de quolibet statu aliquos liberavit, ergo etiam in inferno liberavit aliquos etiam de statu damnatorum.

SED CONTRA est, quod dicitur Osee 13. Ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne, glo. * Electos educendo, reprobos ibidem relinquendo: sed soli reprobi sunt in inferno damnati. ergo per descensum Christi ad inferos, non sunt aliqui de inferno damnatorum liberati.

RESPON. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) Christus descendens ad inferos, operatus est in uirtute suae passionis: & ideo eius descensus ad inferos, illis solis liberationis contulit fructum, qui fuerunt passioni Christi coniuncti per fidem charitatem formatam, per quam peccata tolluntur. Illi autem qui erant in inferno damnatorum, aut penitus fidem passionis Christi non habuerant, sicut infideles: aut si fidem habuerant, nullam conformitatem habebant ad charitatem Christi patientis. unde nec a peccatis suis erant mundati. Et propter hoc descensus Christi ad inferos non contulit eis liberationem a reatu poenae infernalis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Christo descendente ad inferos, oes qui erant in quacumque parte inferni, sunt aliquantulum uisitati: sed quidam ad suam consolationem, & liberationem, quidam autem ad suam confutationem & confusionem, sicut damnati. unde ibidem subditur, Et erubescet luna, & confundetur sol, &c. Potest etiam hoc referri ad uisitationem, qua uisitantur in die iudicii: non ut liberentur, sed ut amplius condemnentur, secundum illud Sophonie. 1. uisitabo super uiros defixos in fecibus suis.

AD SECVNDVM dicendum, quod cum dicitur in glo. * ubi nulla misericordia eos refrigerabat, intelligendum est, quantum ad refrigerium perfectae liberationis: quia sancti patres ab illis inferni carceribus ante Christi aduentum non poterant liberari.

AD TERTIVM dicendum, quod non fuit propter Christi impotentiam, quod non sunt aliqui liberati de quolibet statu infernali, sicut de quolibet statu mundanorum: sed propter diuersam utrorumque conditionem. Nam homines quadiu uiuunt, praesentem fidem & charitatem conuertunt in bono uel malo, sicut post exitum ab hac uita.

ARTICVLVS VII.

Utrum qui cum originali decesserant, fuerint a Christo liberati.

Super quest. quinquagesima secunda articulum septimum.

Titulus clarus. In corpore una est conclusio dupliciter probata. Conclusio est Christi descendens ad inferos, non

AD SEPTVM sic proceditur. Videtur, quod pueri, qui cum originali decesserant,

liberant pueros, qui cum peccato originali decesserant. Prima probatio est: Descensus Christi ad inferos, in solis illis effectum liberationis habuit, qui per fidem & charitatem coniuncti erant passioni Christi: sed pugni habentes peccatum originale, non erant sic coniuncti Christo, quia nec per propriam fidem & charitatem, nec in fide parentum, aut per aliquod fidei sacramentum purgati erant ergo. Secunda probatio est, Liberati ab infero, est admissio ad gloriam: sed pueri cum originali non poterunt admitti ad gloriam, ergo. Maior manifestatur in liberatione sanctorum parum. Minor probatur, quia nullus admittitur ad gloriam, nisi prae habeat gratiam, ad Ro. 6. sed pueri tales non habebant gratiam, ergo.

In responsione ad tertium perspicere, quod Auctor semper firmat doctrinam suam super suam dispositione, qua Christus aeterna sapientia dispositionis omnia sua intermutabilibus de malo in bonum hominibus in hac vita, baptismum omnium liberatorum instituit: immutabilibus autem hominibus in alia vita descensum suum ad inferos non omnium liberatorum, sed eorum tantum, qui prius hoc meruerant, applicavit.

Art. 1. & 6. praced.

Art. 6. huic q.

Postquam

fuerint per descensum Christi liberati ab infero: non enim tenebantur in infero, nisi pro peccato originali, sicut & sancti patres: sed sancti patres sunt ab infero liberati per Christum, ut supra dictum est. Ergo & pueri similiter per Christum sunt ab infero liberati.

¶ 2 Præter Apostolus dicit Ro. 5. Si unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei & doni, in gratia unius hominis Iesu Christi, in plures abundavit: sed propter peccatum primi parentis, pueri cum originali peccato decesserunt, in infero detinentur. ergo multo magis per gratiam Christi sunt ab infero liberati.

¶ 3 Præter. Sicut baptismus operatur in uirtute passionis Christi, ita & descensus eius ad inferos, ut ex dictis patet. sed pueri per baptismum liberantur a peccato originali & ab infero. ergo similiter liberati sunt per descensum Christi ad inferos.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit Ro. 3. quod Deus propitius Christum propitiorem per fidem in sanguine eius: sed pueri, qui cum solo peccato originali decesserant, nullo modo fuerant participes fidei Christi, ergo non perceperunt fructum propitiationis Christi, ut per ipsum ab infero liberarentur.

RESPON. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) descensus Christi ad inferos, in illis solis effectum liberationis habuit, qui per fidem & charitatem passioni Christi coniungebantur, in cuius uirtute descensus Christi ad inferos liberatorius erat. Pueri autem, qui cum originali decesserant, nullo modo fuerant coniuncti passioni Christi per fidem & dilectionem: neque enim fidem propriam habere poterant, quia non habuerant usum liberi arbitrij: neque per fidem parentum, aut per aliquod fidei sacramentum fuerant a peccato originali mundati; & ideo descensus Christi ad inferos, huiusmodi pueros non liberavit ab infero. Et præterea sancti patres ab infero sunt liberati, per hoc quod sunt ad gloriam diuinæ uisionis admitti, ad quam nullus potest peruenire, nisi per gratiam, secundum illud Roman. 6. Gratia Dei uita aeterna. Cum igitur pueri cum originali decesserant, gratiam non habuerint, non fuerunt ab infero liberati.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sancti patres, etsi ad huc tenerentur astricti reatu originalis peccati, in quantum respicit humanam naturam, tamen liberati erant per fidem Christi ab omni macula peccati, & ideo capaces erant illius liberationis, quam Christus attulit decesseris ad inferos: sed hoc de pueris dici non potest, ut ex supra dictis patet.

AD SECUNDUM dicendum, quod cum Apostolus dicit, quod gratia Dei in plures abundavit, ly plures, non est accipiendum comparatiue, quasi plures numero sint saluati per gratiam Christi, quam damnati per peccatum Adæ, sed absolute, ac si diceret, quod gratia unius Christi abundavit in multos, sicut, & peccatum unius Adæ peruenit ad multos: sed sicut peccatum Adæ ad eos tantum peruenit, qui per seminalem rationem carnaliter ab eo descenderunt, ita gratia Christi ad illos tantum peruenit, qui spiritualliter regeneratione, eius membra sunt facti, quod non competit pueris decesseribus cum originali peccato.

AD TERTIUM dicendum, quod baptismus adhibetur hominibus in hac uita, in qua homo potest transmutari de culpa in gratiam: sed descensus Christi ad inferos, exhibitus fuit animabus post hanc uitam, ubi non sunt capaces transmutationis prædictæ, & ideo per baptismum pueri liberantur a peccato originali & ab infero: non autem per descensum Christi ad inferos.

ARTICVLVS VIII.

Super quæst. quinquagesima secunda articulum octauum.

Utrum Christus suo descensu liberauerit animas a purgatorio.

AD OCTAVVM sic proceditur. Vbi quod Christus suo descensu ad inferos, liberauerit animas a purgatorio. dicitur Augustinus in epistola ad Euodium, quia euidencia testimonia, & infernum commemorant & dolores, nulla causa occurrit, cur illo credatur uenisse saluator, nisi ut ab eisdem doloribus saluaret: sed utrum omnes quos in eis inuenit, an quosdam, quos illo beneficio dignos iudicauit, ad hoc requiro, fuisse tamen Christum apud inferos, & in eorum doloribus constitutis, hoc beneficium præstitisse non dubito: non autem præstitit beneficium liberationis dānatis, sicut supra dictum est. Præter eos autem nulli sunt in doloribus penalibus constituti, nisi illi, qui sunt in purgatorio, ergo Christus aīas de purgatorio liberauit.

¶ 2 Præter. Ipsa Christi præsentia non minorem effectum habuit, quam sacramenta ipsius: sed per sacramenta Christi liberantur anime a purgatorio, & precipue per Eucharistiæ sacramentum, ut infra dicitur. ergo multo magis per præsentiam Christi ad inferos decesseris, sunt anime a purgatorio liberatae.

¶ 3 Præter. Christus quoscūque curauit in hac uita, totaliter curauit, & Ioan. 7. dominus dicit. Totum hominem saluum feci in sabbatho: sed Christus eos, qui in purgatorio erant, liberauit a reatu peccati damni, quo excludebantur a gloria. ergo etiam liberauit eos a reatu peccati purgatorii.

Titulus clarus. In corpore dicitur sicut dicitur. Prima est, aīas in purgatorio tales, quales sunt illæ, quæ nunc ibi detinentur, non fuerunt per Christi descensum liberatae. Secunda est. Anime in purgatorio tales tunc, quales sunt, quæ nunc liberantur, fuerunt per Christi descensum liberatae. Probat utraque simul, Passio Christi non habet transitoriam, sed sempiternam uirtutem, ergo non habuit, tunc maiorem efficaciam, quam nunc, ergo, &c. Antecedens probatur ad Hebr. decimo. Secunda uero consequentia probatur, quia descensus Christi ad inferos fuit in uirtute passionis suæ liberatorius.

Aduerte hic, quod Auctor certa sectatus, quid efficaciam Christi descensus ad inferos in purgatorio, tradit, addens in responsione ad primum, alterum genus tunc purgatorij, ita quod duo ponit genera liberatorum a purgatorio in descensu Christi, scilicet & illos, qui tunc purgationem suam impleuerant, excludendo debitas penas: & illos, qui licet absolute adhuc fuissent in purgatorio permanuri, tan-

2. di. 2. q. 2. art. 2. q. 4. & op. 3. capite 241. est epi. 69. in ord. epistolarum non remore ante med. ro. 2.

ar. 6. huic q.

9. 79. ar. 2.

* in li. de uera & falsa pen. c. 9. post med. ro. 4.

Tertia S. Thomæ. Y 3 ta

si. c. 20. circa
ca. fi.

ta tamen fuit eorum deuotio ad Christi mortem seu redemptionem, ut meruerint in hac uita possi, quod Christo descendente ad inferos, plenam liberationis fructum reciperent. Et secundum hoc, rationabiliter dicitur, quod Christus descendens ad inferos, multos in purgatorio existentes, qui non tam cito fuissent liberati, ex speciali gratia descensus sui liberauit. Consentaneum siquidem est, ut multa persona propinque tempore mortis Christi ante ipsum mortua, preparate sint a Deo, cum simili deuotione, ut sicur nascens Simeonem & Annam perfectos inuenit, & pastores & magos preparatos, ut digni essent consolatione natiuitatis suae, ita moriens non solum Patres sanctos perfectos, sed etiam in purgatorio speciali deuotione preparatos inuenit, qui digni essent consolari ex descensu ad inferos liberatorio.

ar. 4. 15. 6. & 7.
huius q.

SED CONTRA est, quod Gregori. * dicit in 13. Moralium: Dum conditor ac redemptor noster claustra inferni penetrans, electorum exinde animas eduxit, nos illi ire non patitur: unde iam alios descendendo liberauit; patitur autem nos ire ad purgatorium, ergo descendens ad inferos, animas a purgatorio non liberauit.

RESPON. Dicendum, quod (sicut sepe dictum est) descensus Christi ad inferos, liberatorius fuit in uirtute passionis ipsius. Passio autem eius non habet temporalem uirtutem & transitoriam: sed sempiternam, secundum illud Heb. 10. Vna oblatione consumauit in sempiternum sanctificatos. Et sic patet, quod non habuit tunc maiorem efficaciam passio Christi, quam habeat nunc: & ideo illi, qui fuerunt tales, quales nunc sunt, qui in purgatorio detinentur, non fuerunt a purgatorio liberati per descensum Christi ad inferos. Si qui autem inuenti sunt tales, quales etiam nunc uirtute passionis Christi a purgatorio liberantur, nihil prohibet per descensum Christi ad inferos, a purgatorio esse liberatos.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ex illa auctoritate Aug. non potest concludi, quod omnes illi qui in purgatorio erant, fuerint a purgatorio liberati, sed quod aliquibus eorum fuerit hoc beneficium collatum, illis scilicet, qui iam sufficienter purgati erant, uel etiam, qui dum adhuc uiuerent, meruerunt per fidem & deuotionem ad mortem Christi, ut eo descendente, liberarentur a temporali purgatorii poena.

D. 98.

AD SECUNDUM dicendum, quod uirtus Christi operatur in sacramentis a per modum sanationis & expiationis cuiusdam, unde sacramentum eucharistiae liberat hominem a purgatorio, in quantum est sacrificium quoddam satisfactorium pro peccato. Descensus autem Christi ad inferos, non fuit satisfactorius, operabatur tamen in uirtute passionis, quae fuit satisfactoria, ut supra habitum est: sed erat satisfactoria in generali, cuius uirtutem oportebat applicari ad unumquemque per aliquid specialiter ad ipsum pertinens: & ideo non oportet, quod per descensum Christi ad inferos, omnes fuerint a purgatorio liberati.

q. 49. ar. 5. &
aliis eiusdem
quasi.

AD TERTIUM dicendum, quod illi defectus, a quibus Christus in hoc mundo simul homines liberabat, erant personales, proprie ad unumquemque pertinentes: sed exclusio a gloria Dei, erat quidam defectus generalis, pertinens ad totam humanam naturam: & ideo nihil prohibet eos, qui erant in purgatorio, per Christum esse liberatos ab exclusione a gloria: non autem a reatu poenae purgatorii, qui pertinet ad proprium defectum, sicut e contrario sancti patres ante Christi aduentum liberati sunt a propriis defectibus: non autem a defectu communi, sicut supra dictum est. *

q. 49. ar. 5.

De resurrectione Christi, in quatuor articulis diuisa.

CONSEQUENTER considerandum est de his, quae pertinent ad exaltationem Christi. Et

primò, de eius resurrectione. secundò, de eius ascensione. tertio, de eius sessione ad dexteram Patris. quarto, de iudicialia potestate ipsius.

CIRCA primum occurrit quadruplex consideratio.

Quarum prima est de ipsa Christi resurrectione.

Secunda, de qualitate resurgentis.

Tertia, de manifestatione resurrectionis.

Quarta, de eius causalitate.

CIRCA primum quaeruntur quatuor.

¶ Primò, De necessitate resurrectionis eius.

¶ Secundò, De tempore.

¶ Tertio, De ordine.

¶ Quarto, De causa.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum fuerit necessarium Christum resurgere.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod non fuerit necessarium Christum resurgere. dicit enim Damascenus * in quarto lib. Resurrectio est secunda, eius quod dissolutum est, & cecidit, animalis resurrectio: sed Christus non cecidit per peccatum, nec corpus eius est dissolutum, ut ex supra dictis patet. † non ergo proprie conuenit sibi resurgere.

¶ 2. Praet. Quicumque resurgit, ad aliquid aliud promouetur: quia surgere est sursum moueri: sed corpus Christi remansit post mortem diuinitati unitum, & ita non potuit in aliquid aliud promoueri. ergo non competebar sibi resurgere.

¶ 3. Praet. Ea, quae circa humanitatem Christi sunt acta, ad nostram salutem ordinantur: sed sufficebat ad salutem nostram passio Christi, per quam sumus liberati a poena & culpa, ut ex supra dictis patet. * non ergo fuit necessarium, quod Christus a mortuis resurgeret.

SED CONTRA est, quae dicitur Luc. vlt. Oportebat Christum pati, & resurgeret a mortuis.

RESPON. Dicendum, quod necessarium fuit Christum resurgere propter quinque. Primò quidem, ad commendationem diuinae iustitiae, ad quam pertinet exaltare illos, qui se propter Deum humiliant, secundum illud Luc. i. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles: quia igitur Christus propter charitatem & obedientiam Dei, se humiliauit vsque ad mortem crucis, oportebat quod exaltaretur a Deo, vsque ad gloriosam resurrectionem. unde ex eius persona dicitur in Psal. 138. Tu cognouisti, i. approbasti, sessionem meam, i. humilitatem & passionem, & resurrectionem meam, id est glorificationem in resurrectione, sicut gl. * exponit. Secundò, ad fidei nostrae instructionem: quia per eius resurrectionem confirmata est fides nostra circa diuinitatem Christi, quia ut dicitur

¶ Super quae. quinquagesimam tertiam.

CONSEQUENTER, &c. Hic incipit ultimus tractatus de Christo, de pertinentibus, scilicet ad eius exaltationem.

¶ Super quae. quinquagesimam tertiam articulum primum.

Titulus clarus. ¶ In corpore una conclusio: Necessarium fuit Christum resurgere. Probatur quinque rationibus. Omnia clara sunt in litera.

2. diff. 1. q. 2.
2. & 3. q. 2.
c. 2. prim.
lib. 4. art. 1.
fid. e. ult. in
prim.

¶ 5. ar. 7.

q. 44. ar. 1.
per totum.

Sup. q.
4. ar. 1.
q. ar.
dicitur.
2. q. 1.
& 2. q. 1.
2. ar. 8.
6. c. 1. c.
ca. fi. &
15. &
2. ecc.

gl. ostendit
uicem.